

МІНІСТЕРСТВО СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

**ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ УКРАЇНИ**

Кафедра психології та соціальної роботи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
В.о. ректора _____ Р.В. Войтович
« 25 » _____ 10 _____ 2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НОРМАТИВНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПППБ 3.05. «СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ»

**ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ
заочної форми навчання**

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
«ПСИХОЛОГІЯ»**

**ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 05 «СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 053 «ПСИХОЛОГІЯ»**

Київ 2017

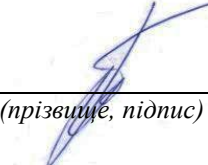
Робоча програма нормативної навчальної дисципліни «Соціальна психологія» для підготовки бакалаврів спеціальності 053 «Психологія».

Розробник: Смирнова О. П., кандидат філософських наук, доцент.

Рецензент: Зелінська Я.Ц., кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології та соціальної роботи ІПК ДСЗУ.

Затверджено на засіданні кафедри психології та соціальної роботи.
Протокол № 1 від 04 вересня 2017 р.

Завідувач кафедри психології та соціальної роботи

Пріб Г.А.
(прізвище, підпис)

Завідувач навчально-методичного відділу

Завиніченко Л.М.
(прізвище, підпис)

© Смирнова О.П., 2017
© Інститут підготовки кадрів
державної служби зайнятості
України (ІПК ДСЗУ), 2017

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		заочна форма навчання
Кількість: кредитів – 4; модулів – 2; змістовних модулів – 2.	Галузь знань <i>05 «Соціальні та поведінкові науки»</i>	Нормативна
		Рік підготовки
		III
Індивідуальне науково-дослідне завдання: <i>заочна – 20 год.</i>	Спеціальність <i>053 «Психологія»</i>	Семестр
Загальна кількість годин – 120 год.		5-й, 6-й
		Лекції
Розподіл годин для <i>заочної</i> форми навчання: аудиторних – 20 год.; самостійної роботи студента – 100 год.	Освітній ступінь: <i>бакалавр</i>	12 год.
		Практичні
		–
		Семінарські
		8 год.
		Самостійна робота
		80 год.
		Індивідуальні завдання
		20 год.
		Вид контролю: іспит

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить 20%.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни: отримання студентами системи знань з психологічних закономірностей соціальної поведінки окремої особистості та групи, психологічних механізмів спілкування та взаємодії людей в соціумі, формування уявлень щодо психології соціальних явищ та процесів.

Завданнями вивчення дисципліни є:

- розуміння предмету, методів та завдань соціальної психології як науки, специфіки соціально-психологічного знання, складності його будови, взаємозв'язку між різними предметними сферами соціальної психології;
- знання основних соціально-психологічних закономірностей спілкування і взаємодії людей в соціумі;
- розуміння психологічних закономірностей формування та функціонування соціальних груп;
- усвідомлення необхідності комплексного підходу до вивчення людини і важливості вивчення її соціально-психологічних особливостей;
- розвитку практичних умінь вивчення особливостей взаємозв'язку особистості і суспільства, соціально-психологічних особливостей особистості, закономірностей соціального розвитку особистості, становлення і функціонування великих та малих соціальних груп.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти набувають таких **компетентностей:**

Загальні вміння (компетентності):

Інструментальні компетентності:

- здатність до аналізу концептуальних засад соціальної поведінки особистості та групи;
- знання і вміння оперувати основними теоріями та поняттями в сфері соціальної психології;
- здатність забезпечувати моніторинг соціально-психологічних явищ у групах та суспільстві;
- усне спілкування рідною мовою у процесі дискусії;
- знання другої мови при оволодінні іншомовними джерелами;
- комп'ютерні навички для здійснення ефективної комунікаційної взаємодії (використання мережі Інтернет для опанування рекомендованих електронних джерел, робота у Microsoft Office Power Point при підготовці доповіді з презентацією);
- навички управління інформацією для виокремлення тенденцій в психологічних особливостях поведінки різних соціальних груп і об'єднань, загальних рис соціально-психологічного стану суспільства (уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел);
- навички прийняття обґрунтованих управлінських рішень з питань закономірностей і особливостей виявлення суспільної психології.

Міжособистісні компетентності:

- уміння працювати в команді;
- здатність до критики та самокритики під час дискусій;

- уміння донести до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та особливості власного досвіду в сфері професійної діяльності;
- навички та уміння формування міжособових стосунків у колективі при обстоюванні власної позиції під час дискусії;
- знати і дотримуватись норм поведінки і моралі, професійної етики в міжособистих стосунках при виконанні професійних обов'язків;
- розуміння традицій і звичаїв інших культур, уміння проявляти толерантне ставлення;
- уміння критично оцінювати явища, ситуації, діяльність осіб, спираючись на отримані знання.

Системні компетентності:

- здатність використовувати свою світоглядну та громадянську позицію у вирішенні професійних задач;
- здатність застосовувати знання на практиці;
- здатність до навчання;
- критично мислити і генерувати креативні ідеї та вирішувати важливі проблеми на інноваційній основі;
- здатність працювати самостійно при опрацюванні джерел, підготовці доповіді з презентацією; підготовці альтернативних підходів до висвітлення теми дискусії;
- бажання досягти успіху при обговоренні тем доповідей з презентацією;
- здатність адаптуватись до нових ситуацій у професійній діяльності;
- знати принципи здорового способу життя і дотримуватись їх у своїй життєдіяльності, пропагувати здоровий спосіб життя.

Спеціальні (фахові) вміння (компетентності):

- використовувати методи соціальної психології на практиці;
- виявляти в повсякденному житті різні механізми соціальної взаємодії, використовувати різні стратегії спілкування і поведінки;
- відслідковувати загальні та локальні зміни в суспільній свідомості, проводити спостереження за психологічними станами окремих груп та верств населення;
- застосовувати методи дослідження соціальних установок, ціннісних орієнтацій окремих соціальних груп;
- аналізувати психологічну структуру групи: лідерство, відповідальність, перспектива і активність;
- аналізувати психологію спілкування та міжособистої взаємодії в групі;
- виявляти соціальні ролі в групі і їх розподіл між членами групи, визначати лідерську структуру групи;
- використовувати у соціальній практиці психологічні технології та методики психологічних досліджень, виділяти та оцінювати соціальну, політичну, культурну складову соціально-психологічних явищ;
- визначати особливості стосунків між соціально-етнічними спільнотами та причини загострення цих стосунків;
- впроваджувати програми діагностики і корекції психологічного клімату у колективі, аналізуючи конфліктні ситуації у колективі;
- виявляти фактори та механізми, які впливають на соціалізацію особистості та визначати, який вплив вони мають на особистість;
- орієнтуватися у механізмах групової динаміки.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади соціальної психології

Тема 1. Соціальна психологія як наука.

Об'єкт та предмет соціальної психології як науки. Труднощі визначення предмету соціальної психології. Залежність розуміння предмету соціальної психології від розуміння предмету в загальній психології та соціології. Соціологічний підхід до розуміння предмету соціальної психології. Психологічний підхід до розуміння предмету соціальної психології. Дискусія щодо предмету соціальної психології у радянській науці.

Соціальна психологія як *психолого-соціологічна наука*, як галузь психологічної науки. Основні точки зору на предмет соціальної психології у вітчизняній науці. Розуміння предмету соціальної психології у зарубіжній соціально-психологічній літературі.

Функції соціальної психології: теоретико-пізнавальна, комунікативна, гуманістична, прогностична, прикладна.

Базові категорії соціальної психології: особистість, соціальна група, взаємодія, спілкування, соціально-психологічна реальність, соціально-психологічне явище, соціально-психологічний тип, суспільна свідомість, масова свідомість, масова поведінка.

Методологія і методи соціально-психологічних досліджень. Поняття методології соціально-психологічного пізнання.

Основні *методологічні принципи* соціально-психологічного дослідження та їх загальна характеристика: принцип конкретно-історичного підходу; принцип об'єктивності; принцип системності, принцип розвитку; принцип гуманізму, принцип діяльності, принцип зворотного зв'язку. Співвідношення методології та методів дослідження.

Методи соціально-психологічного дослідження. Поняття методу. Класифікація методів соціальної психології.

Методи збору інформації: метод спостереження, метод опитування (анкетування та інтерв'ювання), метод тестування, метод експерименту; метод вивчення документів (поняття контент-аналізу), метод соціометрії, метод експертних оцінок.

Методи обробки інформації.

Основні вимоги до наукового дослідження в соціальній психології.

Тема 2. Місце соціальної психології в системі наукових знань. Предметне поле соціальної психології

Структура соціально-психологічних знань. Теоретична та практична соціальна психологія.

Рівні соціально-психологічних знань: загальнотеоретичний, галузевий, прикладний.

Зв'язок соціальної психології з загальною психологією та соціологією. Взаємозв'язок соціальної психології та соціології. Спільність об'єкту вивчення. Взаємозв'язок соціальної та загальної психології. Спільність предмету вивчення. Взаємозв'язок з іншими науками, зокрема з психологією особистості, віковою психологією, етнопсихологією.

Галузі соціальної психології: психологія релігії, політична психологія, етнопсихологія, психологія управління, юридична психологія, психологія праці, психологія сім'ї, психологія конфлікту, психологія бізнесу.

Структура соціальної психології: предметна сутність соціальної психології як науки (статус соціальної психології), соціальна психологія спілкування і взаємодії, соціальна психологія соціальних спільнот і груп, соціальна психологія особистості, прикладна соціальна психологія.

Тема 3. Етапи становлення та розвитку соціальної психології як науки.

Передумови виникнення соціальної психології як самостійної галузі знань. Основні історичні віхи розвитку соціальної психології. *Зародження соціально-психологічних ідей* у надрах суспільних і природничих наук. Ідеї Аристотеля, Платона, Геракліта. Накопичення соціально-психологічних знань в рамках філософії і загальної психології.

Відмежування соціальної психології від філософії, соціології, психології та оформлення її як самостійної галузі знань. Ідеї Л. Фейєрбаха, Г. Гегеля, В. Вундта, Г. Тарда, Г. Лебона, В. Мак-Даугалла. Перші соціально-психологічні теорії та їхнє значення у подальшому становленні та розвитку науки.

Експериментальний період в розвитку соціальної психології. Наукові теорії В. Меде, Г. Олпорта, Д. Морено, Дж. Міда, Т. Шибутані та ін. Становлення і розвиток вітчизняної соціальної психології: хронологія та особливості.

Необіхевіоризм в сучасній соціальній психології. Основні поняття в теорії навчіння в контексті соціальної психології. Аналіз механізмів соціального навчіння Н. Міллером, Дж. Доллардом, А. Бандурою та ін. Теорія «діадичної взаємодії» (взаємодії в діаді) Д. Тібо і Г. Келлі.

Психоаналітична інтерпретація соціально-психологічних феноменів. Позиція З. Фрейда і сучасні психологічні концепції в соціальній психології. Тривимірна теорія інтерперсональної поведінки (фундаментальної орієнтації міжособистісних стосунків) В. Шутця. Можливості і обмеження психоаналітичних підходів в соціальній психології.

Інтеракціонізм в соціальній психології. Концепція Дж. Міда як основна інтеракціоністична орієнтація. Рольові теорії. Теорія референтної групи (Г. Хайман, Т. Ньюк, М. Шериф, Г. Келлі та ін.).

Когнітивізм як домінуюча орієнтація в сучасній соціальній психології. Вихідні принципи і проблематика дослідження. Загальні характеристики теорії когнітивної відповідності.

Завдання соціальної психології: розв'язання загальних наукових проблем, пов'язаних з формуванням знань про суспільну психологію, явища і процеси, які відображають взаємодію людей, обумовлених включеністю їх в різні соціальні спільноти і групи; вивчення проблем, пов'язаних із змінами соціально-психологічної реальності; теоретичне осмислення місця і ролі людини, що розвивається, в соціумі; вироблення теоретичних основ соціально-психологічної дійсності, консультування та надання психологічної допомоги.

Прикладне значення соціальної психології.

Тема 4. Спілкування як соціально-психологічний феномен. Зміст та функції спілкування.

Поняття про спілкування в соціальній психології. Спілкування як соціально-психологічний феномен, як реалізація суспільних відносин і міжособистісних стосунків. Суспільні відносини: поняття, сутність, види. Міжособистісні стосунки: поняття, сутність. Соціальна роль і рольова поведінка.

Структура, зміст, форми і механізми спілкування. Основні аспекти (сторони) спілкування (комунікативна, інтерактивна, перцептивна).

Рівні спілкування: макрорівень, мезорівень, мікрорівень.

Види спілкування. За *результативністю взаємодії* та ефектом: необхідне, бажане, нейтральне. За *безпосередністю контактів*: міжособистісне та масове. За *типом зв'язків між учасниками* спілкування: монологічне, діалогічне. За *тривалістю*: довготривале, короткочасне.

Стилі спілкування: авторитарний (менторський), демократичний, ліберальний.

Форми спілкування: бесіда, розмова, переговори, збори, дискусія, полеміка, дебати, публічний виступ.

Функції спілкування за змістом: інформаційно-комунікаційна, регулятивно-комунікаційна, афективно-комунікаційна. *Функції спілкування за метою:* контактна, інформаційна, спонукальна, конфіденційна, емотивна, встановлення відносин, здійснення впливу.

Засоби спілкування: вербальні та невербальні.

Тема 5. Спілкування як соціальний зв'язок. Міжособисте сприймання і взаєморозуміння.

Спілкування як обмін інформацією. Поняття «комунікація». Комунікація як зв'язок, в процесі якого здійснюється обмін інформацією між учасниками комунікативного процесу. Специфіка обміну інформацією в комунікативному процесі.

Основні елементи комунікативного процесу: відправник (комунікатор, кодувальник), повідомлення (інформація), канал передавання, отримувач повідомлення (реципієнт, декодувальник), сприймання, зворотний зв'язок.

Комунікативні позиції: відкрита, закрита, відсторонена. *Міжособистісний простір* і його вплив на ефективність спілкування. Інтимний, особистісний, соціальний і суспільний простір та їхня роль в процесі спілкування. Організація особистісного простору. *Слухання*, його види (критичне, емпатійне, нерелексивне, релексивне).

Основні прийоми ефективного слухання. Труднощі ефективного слухання. Внутрішні і зовнішні перешкоди слухання. Зворотний зв'язок: оцінний, безоцінний (не оцінюючий). Функції зворотного зв'язку: функція корегування, функція підтримки.

Бар'єри комунікації: семантичні, логічні, фонетичні, характерологічні.

Психологічні комунікативні бар'єри: соціокультурні, світоглядні, професійні, особистісно-психологічні, організаційні, технічні тощо. «Фільтр довіри» та процес фасцинації.

Спілкування як взаємодія, як реалізація потреби в соціальному об'єднанні. Взаємодія цілеспрямована і спонтанна, свідомо і несвідомо. *Види взаємодії:* співробітництво (кооперація, пристосування, згода) та суперництво (конкуренція,

конфлікт, опозиція). Міжособові та міжгрупові конфлікти. *Основні стилі взаємодії*: ритуальний, імперативний, маніпулятивний, гуманістичний.

Форми поведінки особистості у міжособистій взаємодії. Конструктивні форми взаємодії: атракція, дружба, альтруїзм, любов. Деструктивні форми взаємодії: агресія, упередженість, обман, егоїзм, конфлікт.

Способи психологічно впливу в процесі взаємодії: переконання, наслідування, психічне зараження, навіювання, повчання, маніпуляція. Міжособистісний вплив як процес і результат зміни одним індивідом поведінки, установок, намірів, уявлень і оцінок іншого. Спрямований і не спрямований психологічний вплив. *Стратегії впливу*: імперативна, маніпулятивна, розвивальна. *Види міжособистісного впливу*: психологічний, особистісний, функціонально-рольовий, індивідуально-специфічний, комунікативний. Маніпуляція як прихований вплив на іншого індивіда.

Міжособові стосунки як результат взаємодії, як своєрідний характер відносин між людьми. *Види міжособових стосунків*: особисті, ділові, емоційні, раціональні, офіційні, неофіційні, субординаційні, координаційні. *Бар'єри взаємодії*: мотиваційний, етичний, бар'єр некомпетентності.

Поняття соціальної перцепції як сприймання, розуміння і оцінка людини людиною в процесі міжособистісного спілкування. Ефекти, механізми і феномени міжособистісного сприймання.

Ефекти соціальної перцепції: новизни, стереотипізації, ореолу, первинності, каузальної атрибуції тощо. Ефект новизни. Ефект стереотипізації. Ефект ореолу. Ефект первинності. Соціальне сприймання: інтерпретація, приписування.

Психологічні механізми соціальної перцепції: ідентифікація, емпатія, рефлексія. Процес ідентифікації. Механізм емпатії. Механізм рефлексії. *Каузальна атрибуція*. Види і помилки атрибуції. Можливі помилки атрибуції. Фундаментальна помилка атрибуції (Л. Росс). Диспозиційна та ситуативна атрибуція. Умови виникнення фундаментальної помилки атрибуції.

Атракція як явище взаємного притягування. Зовнішні фактори атракції: афіліація, фактор емоційного стану, фактор просторової близькості. Внутрішні фактори атракції: фізична привабливість, стиль спілкування, схожість, доповнення, підтримка. Способи виміру міжособової атракції. *Аттитюди* як стійкі установки в ставленні людей один до одного.

Бар'єри сприймання людини людиною: естетичні, негативно емоційні, стану здоров'я (фізичного, духовного і психічного), бар'єри установки, комунікативні, моральні.

Змістовий модуль 2. Психологія соціального виявлення

Тема 6. Особливості поведінки людей в групових (організованих) соціальних спільнотах.

Поняття «соціальна спільнота» в соціології та в соціальній психології. Організовані соціальні спільноти, їх класифікація. Неорганізовані (масові) соціальні спільноти, їх класифікація.

Особливості поведінки людей у групових (організованих) соціальних спільнотах. Поняття «соціальна група» в соціальній психології. Соціальна група як об'єкт соціальної психології. Історія вивчення груп: соціологічний підхід, соціометричний підхід, підхід «групової динаміки».

Основні характеристики групи: композиція групи, структура групи, групові процеси, групові норми і цінності, система групових санкцій і очікувань. Класифікація соціальних груп за різними критеріями. Групи великі, середні, малі: поняття, основні ознаки.

Поняття «велика соціальна група». Типологія великих соціальних груп. Відмінність великих соціальних груп та масових соціальних спільнот. Зміст і структура психології великих соціальних груп.

Особливості функціонування великих соціальних груп. Регулятори поведінки людей у великих соціальних групах. Групова свідомість і груповий спосіб поведінки. Психологічні способи контролю та регулювання діяльності і поведінки у великих соціальних групах. Поняття менталітету. *Громадянське суспільство* і громадянська самосвідомість.

Тема 7. Особливості поведінки людей в неорганізованих (масових) соціальних спільнотах.

Поняття неорганізована соціальна спільнота. Основні ознаки неорганізованих спільнот. Неорганізовані соціальні спільноти як суб'єкти масової поведінки. *Натовп* як суб'єкт масової поведінки.

Форми масової поведінки, їх психологічні характеристики.

Паніка як форма масової поведінки. Фактори виникнення паніки. Умови виникнення паніки. *Чинники панічної поведінки.* Індивідуальна та масова паніка. Механізм розвитку паніки. Запобігання і ліквідація паніки. *Психологічні особливості поведінки людей в умовах паніки.*

Чутки як соціально-психологічний феномен. Класифікація чуток. Види чуток та їх психологічні особливості. *Соціально-психологічні фактори розповсюдження чуток.*

Мода як форма масової поведінки. Психологічні механізми поширення моди: наслідування (Г. Лебон), прагнення до власного звеличення (З. Фрейд), здобуття соціальної опори (Г. Зіммель).

Тема 8. Соціально-психологічні характеристики малої соціальної групи.

Поняття малої соціальної групи. Структурні характеристики малої соціальної групи. Двовимірний аналіз (формальні і неформальна) та багатовимірний аналіз групової структури (формальна, соціометрична, комунікативна, рольова, структура влади і впливу). Історія зародження проблематики малої соціальної групи. Специфіка функціонування, малих соціальних груп. Основні ознаки малої соціальної групи. Межі малої соціальної групи. Соціально-психологічні механізми життєдіяльності малих груп.

Класифікація малих соціальних груп за різними критеріями: групи первинні і вторинні, формальні і неформальні, групи членства і референтні групи. Функції референтної групи: порівняльно-оцінююча (еталонна) і нормативна. *Утворення* малої соціальної групи. *Формування* малої соціальної групи: феномен групового тиску і процес групової згуртованості. *Згуртованість* групи: поняття, сутність, значення. Три рівні групової згуртованості (рівні розвитку групи). Визначення групової згуртованості. Залежність ефективності діяльності групи від рівня її розвитку.

Колектив як вищий рівень розвитку групи. Моделі розвитку групи. Психологічна теорія колективу. Стадії і умови розвитку колективу в теорії А.В. Петровського.

Основні соціально-психологічні ознаки колективу. Суб'єкти психології колективу: окремі особистості, соціально-психологічні прошарки, референтні групи.

Тема 9. Процеси групової динаміки.

Група як динамічне утворення. Динамічні характеристики групи. Розвиток малої соціальної групи. Соціально-психологічні детермінанти виникнення малої групи.

Етапи розвитку групи. Колектив як вищий рівень розвитку групи.

Процеси групової діяльності та їх динаміка. Процес створення мікрогруп та його психологічні наслідки. Процес прийняття групових рішень: його сутність та особливості. Процес групового тиску. Поняття конформізму та нонконформізму. Процеси керівництва та лідерства. Лідерство в малій групі: поняття, теорії лідерства, стилі лідерства. Конфлікт в групі та його причини.

Внутрішньогрупові феномени: конформність, згуртованість, сумісність, конфлікт. Ефективність групової діяльності.

Соціометричні методи дослідження міжособистісних стосунків. Поняття соціометрії та її сутність. Техніка соціометричного дослідження. Комунікативні критерії та основні вимоги до їх визначення. Гностичні критерії та особливості їх визначення. *Соціометричне дослідження,* основні етапи та їх характеристика. Соціоматриця: поняття, особливості побудови. Соціограма: поняття, види. Соціометричний індекс та коефіцієнти. Соціометричний статус особистості: поняття, зміст, значення. Можливості соціометрії.

Поняття «соціально-психологічна атмосфера» і «соціально-психологічний клімат». *Соціально-психологічний клімат* як інтегральна соціально-психологічна характеристика групи і колективу. Поняття соціально-психологічного клімату. Основні фактори та умови формування соціально-психологічного клімату. Основні характеристики соціально-психологічного клімату. Вивчення соціально-психологічного клімату. Оптимізація соціально-психологічного клімату та її значення для життя групи і колективу.

Тема 10. Поняття особистості в соціальній психології.

Поняття особистості в соціології та загальній психології. *Особистість в соціальній психології.* Діалектика біологічного і соціального. Особистість як об'єкт і суб'єкт соціально-психологічної феноменології. Особистість і суспільство, проблеми співвідношення.

Основні концепції особистості в соціальній психології: функціонально-рольова і сутнісна.

Соціалізація індивіда: поняття та зміст процесу. Відмінність поняття «соціалізація» від понять «розвиток» і «виховання» особистості.

Теоретичні підходи до процесу соціалізації: соціогенетичний, біогенетичний, психогенетичний підходи, теорія ролей. Соціалізація індивіда у широкому і вузькому розумінні. Особливості соціалізації в основних сферах становлення особистості (в діяльності, спілкуванні, самосвідомості).

Підходи до визначення основних етапів соціалізації. Основні стадії соціалізації та їх особливості. Інститути соціалізації (сім'я, школа, трудовий колектив, ЗМІ тощо). Основні та другорядні інститути соціалізації. Основні аспекти соціалізації: типологізація та індивідуалізація. Особистісна та соціальна ідентичність.

Тема 11. Особистість в системі соціальних зв'язків.

Соціально-психологічний аспект особистості: поняття, сутність. Особистість в групі. Статус та роль як ведучі соціально-психологічні характеристики особистості. *Статус* особистості як показник її становища в групі, в системі комунікативних, інтерактивних та перцептивних вимірів. Види статусів. *Соціальні ролі:* поняття, сутність. *Рольова структура* особистості. Зовнішній і внутрішній рольові конфлікти. Соціальні позиції: поняття, сутність, специфіка. Позиція як інтегральна система вибіркових відносин. Поняття соціального контролю.

Соціальна установка як центральний елемент позиції. Структура соціальної установки: емоційний, когнітивний та поведінковий компоненти. Функції соціальної установки. Співвідношення понять установки у соціальній та загальній психології. Шкали для вимірювання соціальної установки. Соціальна установка та поведінка.

Диспозиційна концепція регулювання соціальної поведінки особистості В.О. Ядова. Формування ієрархічної структури диспозицій особистості.

Аттитюди: поняття, функції, структура. Соціальні цінності і реальна поведінка. Ставлення до інших людей як типова поведінка в суспільстві та взаємодії з іншими.

Концепція розвитку особистості у відносно стабільній групі А.В. Петровського. Фази розвитку особистості в групі: адаптація, індивідуалізація, інтеграція.

Тема 12. Прикладна соціальна психологія: загальна характеристика.

Предмет прикладної соціальної психології. Завдання прикладної соціальної психології.

Прикладна соціальна психологія як практика і як теорія. Практичний аспект прикладної соціальної психології: соціально-психологічна діагностика, соціально-психологічне консультування, соціально-психологічний вплив, надання соціально-психологічної допомоги.

Галузі прикладної соціальної психології (політика, економіка, екологія, освіта тощо).

Теоретичні засади прикладної соціальної психології.

Класифікація прикладних соціально-психологічних досліджень: описові, аналітичні, оцінні. Проблема ефективності соціально-психологічних досліджень.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів, тем	Кількість годин					
	заочна форма навчання					
	Усього	в тому числі				
		Лекції	Семінарські	Практичні	СРС	Індивід. робота
120	12	8	–	80	20	
Модуль I						
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади соціальної психології						
<i>Тема 1.</i> Соціальна психологія як наука	9	1	2	–	6	–
<i>Тема 2.</i> Місце соціальної психології в системі наукових знань. Предметне поле соціальної психології	9	1	–	–	8	–
<i>Тема 3.</i> Етапи становлення та розвитку соціальної психології як науки	9	1	–	–	8	–
<i>Тема 4.</i> Спілкування як соціально-психологічний феномен. Зміст та функції спілкування	11	1	2	–	8	–
<i>Тема 5.</i> Спілкування як соціальний зв'язок. Міжособисте сприймання і взаєморозуміння	9	1	–	–	8	–
Разом за змістовим модулем 1	47	5	4	–	38	–
Змістовий модуль 2. Психологія соціального виявлення						
<i>Тема 6.</i> Особливості поведінки людей в групових (організованих) соціальних спільнотах	9	1	2	–	6	–
<i>Тема 7.</i> Особливості поведінки людей в неорганізованих (масових) соціальних спільнотах	7	1	–	–	6	–
<i>Тема 8.</i> Соціально-психологічні характеристики малої соціальної групи	7	1	–	–	6	–
<i>Тема 9.</i> Процеси групової динаміки	7	1	–	–	6	–
<i>Тема 10.</i> Поняття особистості в соціальній психології	9	1	2	–	6	–
<i>Тема 11.</i> Особистість в системі соціальних зв'язків	7	1	–	–	6	–
<i>Тема 12.</i> Прикладна соціальна психологія: загальна характеристика	7	1	–	–	6	–
Разом за змістовим модулем 2	53	7	4	–	42	–
<i>Всього за модулем I</i>	100	12	8	–	80	–
Модуль II						
<i>ІНДЗ</i>	20	–	–	–	–	20
Усього годин:	120	12	8	–	80	20
Підсумковий контроль – іспит						

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Соціальна психологія як наука.

1. Предмет і завдання соціальної психології як науки.
2. Місце і роль соціальної психології в системі наукових знань.
3. Етапи становлення та розвитку соціальної психології як науки.
4. Методи соціальної психології (експеримент, спостереження, соціометрія, референтометрія, опитування).

Література: [1, 5, 6, 9, 31,32].

Тема 4. Спілкування як соціально-психологічний феномен.

1. Поняття спілкування в соціальній психології.
2. Засоби спілкування.
3. Спілкування як обмін інформацією.
4. Спілкування як спонукання до дії.
5. Спілкування як сприймання людини людиною.

Література: [1, 2, 3, 4, 5, 13, 19, 22]

Тема 6. Особливості поведінки людей в групових (організованих) соціальних спільнотах.

1. Поняття соціальна спільнота і соціальна група: спільне, відмінне.
2. Основні соціально-психологічні характеристики соціальних груп (на прикладі).
3. Основні ознаки малої соціальної групи.
4. Процеси групової динаміки.

Література: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 17,49, 52].

Тема 10. Особистість в системі соціальних зв'язки.

1. Особистість і група.
2. Показники місця особистості в групі.
3. Міжособистісні стосунки в групі: види та особливості.
4. Порівняльна характеристика групи і колективу.

Література: [1, 2, 3, 4, 5, 49, 52].

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№	Назва теми та зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	<p>Тема 1. Соціальна психологія як наука. Завдання: Проаналізувати, в чому полягає соціологічний та психологічний підходи до вивчення предмету соціальної психології.. Визначити предмет соціальної психології . Забезпечити ведення термінологічного словника.</p>	6
2	<p>Тема 2. Місце соціальної психології в системі наукових знань. Предметне поле соціальної психології. Завдання: Проаналізувати зв'язки соціальної психології з іншими психологічними і непсихологічними науками. Визначити поняття, які відображають психологічні межі соціальної психології. Забезпечити ведення термінологічного словника.</p>	8
3	<p>Тема 3. Етапи становлення та розвитку соціальної психології як науки. Завдання: Проаналізувати перші соціально-психологічні теорії. Визначити, які досягнення характерні для кожної з них? Охарактеризувати основні етапи становлення та розвитку вітчизняної соціальної психології. Забезпечити ведення термінологічного словника.</p>	8
4	<p>Тема 4. Спілкування як соціально-психологічний феномен. Зміст та функції спілкування. Завдання: Порівняти поняття «спілкування» у соціології, загальній та соціальній психології. Визначити та пояснити особливості соціально-психологічного підходу. Охарактеризувати основні види та функції спілкування. Забезпечити ведення термінологічного словника.</p>	8
5	<p>Тема 5. Спілкування як соціальний зв'язок. Міжособистісне сприймання і взаєморозуміння. Завдання: Визначити комплекс психодіагностичних методик для діагностики рівня міжособистісних відносин в групі. Розкрити сутність міжособистої взаємодії в процесі спілкування. Пояснити, в чому полягає суть міжособистого сприймання. Забезпечити ведення термінологічного словника.</p>	8
6	<p>Тема 6. Особливості поведінки людей в групових (організованих) соціальних спільнотах. Завдання: Проаналізувати основні підходи до проблеми класифікації соціальних груп в соціальній психології. Охарактеризувати поняття «соціальна страта», «соціальна спільнота», «соціальна група». Розкрити характерні особливості організованих соціальних спільнот. Назвати приклади умовних, реальних, стихійних, організованих, формальних і неформальних соціальних груп. Забезпечити ведення термінологічного словника.</p>	6

№	Назва теми та зміст самостійної роботи	Кількість годин
7	<p>Тема 7. Особливості поведінки людей в неорганізованих (масових) соціальних спільнотах. Завдання: Розкрити взаємозв'язок масової та суспільної психології. Визначити типові для нинішнього українського суспільства форми масової поведінки. Забезпечити ведення термінологічного словника.</p>	6
8	<p>Тема 8. Соціально-психологічні характеристики малої соціальної групи. Завдання: Розкрити соціально-психологічні характеристики малої соціальної групи. Охарактеризувати на прикладі студентської групи основні ознаки малої соціальної групи. Забезпечити ведення термінологічного словника.</p>	6
9	<p>Тема 9. Процеси групової динаміки. Завдання: Розкрити зміст поняття «групова динаміка». Охарактеризувати основні динамічні процеси та визначити їх роль в житті групи. Забезпечити ведення термінологічного словника.</p>	6
10	<p>Тема 10. Поняття особистості в соціальній психології. Завдання: Проаналізувати співвідношення понять «соціалізація» та «адаптація», «соціалізація» та «виховання», «соціалізація» та «розвиток», «соціалізація» та «становлення» особистості. Розкрити зміст понять, які відображають соціально-психологічну сферу особистості. Забезпечити ведення термінологічного словника.</p>	6
11	<p>Тема 11. Особистість в системі соціальних зв'язків. Завдання: Визначити основні статусно-рольові характеристики особистості. Розкрити зміст поняття «атитюди» особистості. Забезпечити ведення термінологічного словника.</p>	6
12	<p>Тема 12. Прикладна соціальна психологія: загальна характеристика. Завдання: Визначити відмінність теоретичної і практичної соціальної психології. Забезпечити ведення термінологічного словника.</p>	6
Разом:		80

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота студентів має на меті формування пізнавальної активності студентів, засвоєння ними основних умінь та навичок роботи з навчальними матеріалами, поглиблення та розширення вже набутих знань, підвищення рівня організованості студентів тощо.

У процесі самостійної роботи студенти мають оволодіти вміннями та навичками:

- організації самостійної навчальної діяльності;
- самостійної роботи в бібліотеці з каталогами;
- праці з навчальною, навчально-методичною, науковою, науково-популярною літературою;
- конспектування літературних джерел;
- роботи з довідковою літературою;
- опрацювання статистичної інформації;
- написання рефератів з проблем курсу.

Кожен студент повинен уміти раціонально організувати свою навчальну самостійну діяльність. Важливим є вміння скласти план своєї роботи, чітко визначити її послідовність. Необхідно, щоб план самостійного навчання був реальним і його виконання приводило до плідних наслідків у навчальному процесі.

Для успішної самостійної роботи значну частину часу студент виділяє для роботи в бібліотеці. Треба розуміти сутність складання алфавітного й тематичного каталогів, вміння швидко знаходити в них необхідну літературу, знати особливості бібліографічного шифрування. Для плідної роботи з літературними джерелами студентові корисно скласти свою власну бібліографію, заповнюючи бібліографічні картки на необхідні для нього книги, брошури або статті. Для роботи у провідних бібліотеках м. Києва студентові треба знати їх структуру, спеціалізацію окремих підрозділів, вміння користуватися різноманітними каталогами, правильно заповнювати бланки вимоги на літературу тощо.

Відібрана для самостійного опрацювання література може бути різною як за обсягом наукових даних, так і за характером їхнього викладу. Потрібно відібрати необхідний для опрацювання матеріал (розділи, підрозділи тощо), а також розсортувати його за важливістю (що для детального вивчення, а що для ознайомчого читання). Процес читання має відбуватися повільно, вдумливо, до незрозумілих питань слід обов'язково повертатися, наводити додаткові довідки, щоб зрозуміти сутність думки автора. Знання незнайомих термінів слід одразу ж з'ясовувати за тлумачними словниками, енциклопедіями або спеціалізованими довідниками. У процесі роботи з літературою корисно робити виписки найважливіших думок, формулювань, окремих висловів на аркушах паперу із зазначенням автора, джерела, сторінок і абзаців. Для кращого засвоєння матеріалу, розвитку творчого мислення основний зміст прочитаного доцільно формулювати у вигляді тез.

Конспект є стислим викладом основної сутності опрацьованого літературного матеріалу. Конспект має бути стислим, змістовним і записаним своїми словами і формулюваннями. Класичні визначення, оригінальні думки, вислови слід записувати до конспекту повністю з посиланням на автора, джерело і сторінку. У процесі конспектування важливо витримувати логічний зв'язок між окремими складовими тексту. У тексті конспекту корисно підкреслювати найважливіші теоретичні положення, визначення, висновки і робити помітки на полях. Систематичне конспектування опрацьованого матеріалу дисциплінує розум, відпрацьовує вміння формулювати свої думки в короткій змістовній формі, сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу.

Для цілісного уявлення про навчальну дисципліну студентів необхідно користуватися довідковою літературою: енциклопедіями, енциклопедичними словниками, галузевими довідниками тощо.

Майбутній фахівець повинен достатньо вправно користуватися персональним комп'ютером. Робота з матеріалами "Інтернету" надає можливість отримувати найновішу інформацію з різних сфер життя нашої країни.

Самостійна робота студентів з курсу передбачає написання рефератів та підготовку фіксованих виступів. Для цього необхідно скласти план реферату чи виступу, вивчити потрібні літературні джерела, зробити виписки. За своїм змістом реферат і виступ повинні відповідати обраній темі. Виклад матеріалу має бути логічним, послідовним. Обсяг реферату, як правило, у межах 10-12 сторінок формату А4. Писати текст слід на одному боці аркуша, розбірливо, без помилок. У разі потреби слід робити посторінкові виноски.

Останнім розділом реферату повинні бути висновки, в яких студент узагальнює викладений матеріал і формулює свої думки з приводу опрацьованої проблеми. До реферату має бути доданий список використаних джерел, складений відповідно до існуючих вимог.

За структурою реферат складається із короткого вступу, двох або трьох розділів основної частини, висновків та списку використаних джерел. План написання реферату повинен мати внутрішню єдність і логіку, враховувати актуальність проблеми, її наукову розробленість та практичну значимість.

У **вступі** обґрунтовується актуальність проблеми, що вивчається, її практична значимість; формулюються мета й завдання дослідження, вказуються обсяг і структура реферату. Обсяг вступу не повинен перевищувати однієї сторінки комп'ютерного тексту.

Основна частина обсягом до 10 сторінок комп'ютерного тексту, викладеного у двох-трьох розділах, повинна містити виклад основних теоретичних положень, що визначають сутність і зміст предмета досліджуваної теми, з огляду на цілі й завдання реферату; розгляд різних точок зору провідних фахівців з досліджуваних питань на основі аналізу літературних та інших інформаційних джерел; визначення пріоритетних питань, що підлягають першочерговому розв'язанню; аналізуються практичні матеріали, сучасні тенденції розвитку сучасних організацій. На основі отриманих результатів розглядаються пропозиції, рекомендації, заходи щодо досягнення цілей згідно з темою реферату. При цьому студент повинен виявити самостійність та ініціативу.

Висновки є завершальним етапом виконаного студентом реферату. Вони повинні містити короткі підсумки за результатами дослідження та прикладного аналізу об'єкта дослідження з наведенням позитивних і негативних сторін, а також нереалізованих можливостей; перелік заходів, спрямованих на розв'язання проблеми, підвищення ефективності об'єкта дослідження; отримані якісні та кількісні показники; можливі варіанти реалізації запропонованих у рефераті заходів.

Реферат виконується державною (українською) мовою. Викладення повинно мати науковий характер, чіткий, без орфографічних і синтаксичних помилок, логічно послідовний. Пряме переписування матеріалів з літератури неприпустиме. Оформлення реферату має відповідати встановленим вимогам (див. *Патика Н.І.* Стандарти на оформлення магістерських, дипломних, бакалаврських, курсових, контрольних робіт та рефератів. – К.: ІПК ДСЗУ, 2008. – 26 с.)

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

для студентів заочної форми навчання

- 7.1. Виконання контрольної роботи передбачає письмове розв'язання завдань за відповідним варіантом. Кожен варіант включає завдання з тематики, визначеної навчальною програмою з дисципліни, за якою пишеться контрольна робота.
- 7.2. Для студентів, які навчаються на заочному відділенні ІПК ДСЗУ, передбачена методика розподілу варіантів контрольних робіт, в основу якої покладено алфавітний принцип.

<i>Початкова літера прізвища студента</i>	<i>Варіант</i>	<i>Початкова літера прізвища студента</i>	<i>Варіант</i>
А	1	П	14
Б	2	Р	15
В	3	С	16
Г	4	Т	17
Д	5	У	18
Є, Ж	6	Ф	19
З	7	Х	20
Й, І	8	Ц	21
К	9	Ч	22
Л	10	Ш, Щ	23
М	11	Ю	24
Н	12	Я	25
О	13		

- 7.3. Контрольна робота з дисципліни «Соціальна психологія» складається з **теоретичного питання**, що потребує поглибленої відповіді.
- 7.4. Відповіді мають бути повними та обґрунтованими на всі теоретичні завдання, що передбачені конкретним варіантом контрольної роботи. Висновки необхідно робити з посиланням на конкретне літературне чи наукове джерело.
- 7.5. Розв'язок задачі повинен передбачати обґрунтування (пояснення) отриманих результатів.
- 7.6. Запис умови завдань, передбачених варіантом, є обов'язковим. Контрольна робота повинна мати самостійний характер. Недопустимо запозичення тексту, фактичних даних із літературних джерел без посилання на них. Тому контрольні роботи, написані без врахування цих вимог, викладачем перевірятися не будуть.
- 7.7. Студент може спиратися у своїй роботі на відповідну навчальну і монографічну літературу з даної проблеми. При цьому, якщо він наводить цитату чи запозичує із літературного джерела якість теоретичне положення (наприклад, визначення, висновки дослідження, думку автора літературного джерела з того чи іншого питання тощо), то обов'язково треба робити посилання на літературне джерело.

ОФОРМЛЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

- 7.8. Контрольна робота виконується державною (українською) мовою.
- 7.9. Обсяг контрольної роботи **не повинен перевищувати 10 сторінок комп'ютерного тексту**. Контрольна робота має бути оформлена належним чином (див. *Патика Н.І.* Стандарти на оформлення магістерських, дипломних, бакалаврських, курсових, контрольних робіт та рефератів. – К.: ІПК ДСЗУ, 2008. – 26 с.).
- 7.10. Контрольна робота має бути виконана і направлена для перевірки протягом міжсесійного періоду, тобто навчального року, протягом якого здійснюється робота студента над засвоєнням навчального матеріалу як самостійно, так і під керівництвом викладача, але **не пізніше як за 30 днів до початку сесії** для студентів заочної форми навчання, передбаченої навчальним планом.

ПОРЯДОК ЗАРАХУВАННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

- 7.11. Контрольна робота оцінюється за чотирибальною національною шкалою та в балах за кредитно-трансфертною системою:

Оцінка ECTS	Оцінка у національній шкалі	Бали за ECTS
A (відмінно)	5 (відмінно)	47 - 50
B (дуже добре)	4 (добре)	44 - 46
C (добре)		40 - 43
D (задовільно)	3 (задовільно)	35 - 39
E (достатньо)		30 - 34
FX (незадовільно) з можливістю повторного складання	2 (незадовільно)	18 - 29
F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням		1-17

- 7.12. У разі отримання студентом незадовільної оцінки, останній повинен усунути виявлені недоліки і повторно захистити її в установленій викладачем строк.
- 7.13. Студент, який не виконав контрольної роботи або якщо його робота не зарахована за результатами її виконання, **не допускається до семестрового контролю з дисципліни.**

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Місце соціальної психології в системі інших наук.
2. Вплив особистості на колектив.
3. Лідерство в малій соціальній групі.
4. Мала соціальна група: поняття, класифікація, формування і розвиток.
5. Характеристика малих соціальних груп.
6. Масова паніка: поняття, виявлення, запобігання.
7. Міжособистісні стосунки в групі.
8. Механізми групової динаміки.
9. Невербальні засоби спілкування, їх характеристика та значення.
10. Перцептивна сторона спілкування: поняття, зміст, психологічні механізми та ефекти.
11. Поняття, характеристика та діагностика соціально-психологічного клімату.
12. Соціометрія як метод соціальної психології.
13. Психологічні прийоми ефективного слухання.
14. Фактори згуртованості трудового колективу.
15. Феномен групового тиску.
16. Лідерство в групі. Теорії походження лідерства.
17. Особистість в групі. Феномени і механізми впливу групи на особистість.
18. Поняття особистості в соціальній психології. Діалектика природного і суспільного.
19. Становлення особистості в групі. Етапи входження особистості в групу.
20. Основні ознаки сприятливого соціально-психологічного клімату.
21. Динамічні процеси в малій групі. Процес прийняття групових рішень: сутність та особливості.
22. Психологія трудового колективу: поняття, сутність, ознаки.
23. Соціальна психологія великих соціальних груп.
24. Соціометрія: поняття, сфери використання, техніка та технологія проведення.
25. Основні етапи становлення та розвитку соціальної психології як науки, їх загальна характеристика.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Для активізації процесу навчання студентів в ході вивчення дисципліни застосовуються такі навчальні технології та засоби:

✓ *на лекціях* чітко та зрозуміло структурується матеріал; зосереджується увага студентів на проблемних питаннях; наводяться конкретні приклади практичного застосування отриманих знань; звертаються до зарубіжного досвіду вирішення окремих проблем; заохочуються студенти до критичного сприймання нового матеріалу замість пасивного конспектування; використовуються наочні матеріали, схеми, таблиці, моделі, графіки; використовуються технічні засоби навчання: мультимедійний проектор, слайди тощо;

✓ *на семінарських заняттях* обговорюються основні проблеми теми; проводяться дискусії, спрямовані на поглиблення, розширення, деталізацію і закріплення теоретичного матеріалу, які сприяють активізації пізнавальної діяльності студентів, формуванню самостійності суджень, умінню відстоювати власні думки, аргументувати їх на основі наукових фактів та сприяють оволодінню фундаментальними знаннями, допомагають розвивати логічне мислення, формувати переконання, оволодівати культурою толерантності.

Обов'язковими елементами активізації навчальної роботи студентів є чіткий контроль відвідування студентами занять, заохочення навчальної активності, справедлива диференціація оцінок.

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контроль і оцінювання знань, вмінь та навичок студентів складається з двох етапів:

- поточного контролю роботи студентів;
- підсумкового контролю (іспит).

Поточний контроль здійснюється в процесі вивчення дисципліни на семінарських та практичних заняттях і проводиться у терміни, які визначаються календарним планом.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння теоретичного матеріалу, вироблення умінь самостійно опрацювати тексти, здатності осмислити зміст теми, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація).

Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

- систематичність, активність, своєчасність та результативність роботи над вивченням програмного матеріалу дисципліни, у т.ч. виконання домашніх завдань та розв'язання задач;
- виконання завдань для самостійного опрацювання;
- виконання модульного завдання.

Поточний контроль знань, вмінь та навичок студентів передбачає застосування таких видів:

- тестові завдання;
- обговорення проблеми, дискусія;
- аналіз конкретних ситуацій (поданих у вигляді усного, текстового або графічного матеріалу);
- ділові ігри (кейс-методи);
- презентації результатів роботи;
- інші.

Об'єктом **підсумкового контролю знань** студентів у формі іспиту є виконання усних та письмових завдань.

На іспит виносяться вузлові питання, типові та комплексні задачі, завдання, що потребують творчого підходу та вміння синтезувати отримані знання. Білет містить 3 завдання.

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточне тестування, самостійна та контрольна робота												Підсумковий тест (іспит)	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2							50	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12		
50													

Шкала оцінювання: національна та ECTS

90-100 балів – **відмінно** (A);

82-89 балів – **добре** (B);

75-81 балів – **добре** (C);

68-74 балів – **задовільно** (D);

61-67 балів – **задовільно** (E);

35-60 балів – **незадовільно** з можливістю повторного складання (FX);

1-34 балів – **незадовільно** з обов'язковим повторним курсом (F).

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

Методичне забезпечення викладання дисципліни «Соціальна психологія» складають робоча програма навчальної дисципліни, програма нормативної навчальної дисципліни, комплексні контрольні завдання (тести), візуальна презентація курсу, набір інтерактивних вправ і завдань.

12. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

1. Предмет і завдання соціальної психології як науки.
2. Сфери використання соціально-психологічних знань.
3. Основні етапи становлення та розвитку соціальної психології як науки, їх загальна характеристика.
4. Перші історичні форми соціально-психологічних теорій. Виокремлення соціальної психології в самостійну науку.
5. Місце соціальної психології в системі наукового знання.
6. Взаємозв'язок соціальної психології з соціологією та загальною психологією.
7. Соціально-психологічне явище: поняття, характеристика.
8. Методологія та методи дослідження соціально-психологічних явищ.
9. Спостереження в соціальній психології та його характеристика.
10. Опитування як метод збору соціально-психологічної інформації: характеристика, специфіка.
11. Експеримент в соціальній психології, особливості проведення.
12. Соціометрія: поняття, сфери використання, техніка та технологія проведення.
13. Соціально-психологічні відносини: поняття, сутність, види.
14. Взаємодія в соціальній психології: поняття, види та типи взаємодії.
15. Міжособистісна взаємодія: поняття, види, характеристика.
16. Типи взаємодії: психологічна характеристика кооперації та конкуренції. Природа конфлікту.
17. Взаємодія особистості та групи.
18. Міжгрупова взаємодія: поняття, види.
19. Соціальна психологія спілкування : структура, функції, засоби, форми.
20. Комунікативна сторона спілкування, її загальна характеристика.
21. Перцептивна сторона спілкування: поняття, сутність, психологічні механізми та ефекти.
22. Бар'єри спілкування та слухання, їх різновиди та способи подолання.
23. Поняття «соціальна спільнота» в соціальній психології: особливості та види.
24. Організовані соціальні спільноти, їх класифікація та характеристика.
25. Неорганізовані соціальні спільноти, їх класифікація та характеристика.
26. Особливості поведінки людей в організованих соціальних спільнотах.
27. Особливості поведінки людей в неорганізованих (стихійних) соціальних спільнотах.
28. Способи впливу в неорганізованих соціальних спільнотах.
29. Проблема групи в соціальній психології. Класифікація груп.
30. Великі соціальні групи: поняття, різновиди, психологічні характеристики.
31. Соціальна психологія великих соціальних груп.
32. Психологія натовпу: поняття, сутнісні характеристики.
33. Форми масової поведінки та їх психологічні характеристики.

34. Паніка: поняття, характерні ознаки, умови виникнення та заходи упередження.
35. Мала соціальна група: поняття, основні ознаки, класифікація.
36. Утворення та розвиток малої групи: стадії та соціально-психологічні параметри.
37. Соціально-психологічні механізми життєдіяльності малих груп.
38. Колектив у соціальній психології: поняття, стадії розвитку, соціально-психологічні характеристики.
39. Психологія трудового колективу: поняття, сутність, ознаки.
40. Динамічні процеси в групі та колективі: поняття, види.
41. Динамічні процеси в малій групі. Групова згуртованість: поняття, вплив на діяльність.
42. Динамічні процеси в малій групі. Процес створення мікрогруп та його психологічні наслідки.
43. Причини виникнення мікрогруп та їх психологічні механізми.
44. Динамічні процеси в малій групі. Процес прийняття групових рішень: сутність та особливості.
45. Способи прийняття групових рішень. Їх переваги та недоліки.
46. Поняття про керівництво і лідерство в соціальній психології.
47. Лідерство в групі. Теорії походження лідерства.
48. Конфлікт в групі та в колективі: поняття, види, причини, наслідки.
49. Поняття «соціально-психологічна атмосфера» та «соціально-психологічний клімат».
50. Соціально-психологічний клімат: поняття, основні характеристики.
51. Основні ознаки сприятливого соціально-психологічного клімату.
52. Шляхи оптимізації соціально-психологічного клімату в групі і в колективі.
53. Вивчення соціально-психологічного клімату: технологія, значення.
54. Поняття особистості в соціальній психології. Діалектика природного і суспільного.
55. Взаємозв'язок «особистість» - «група» - «суспільство».
56. Соціалізація індивіда: поняття, сутність, основні аспекти.
57. Основні сфери та стадії соціалізації, їх характеристика.
58. Соціально-психологічні аспекти структури особистості: поняття, характеристика.
59. Соціальна установка, її структура та механізм зміни.
60. Соціальна роль. Рольові теорії особистості.
61. Особистість в групі. Феномени і механізми впливу групи на особистість.
62. Тиск групи на індивіда. Феномен конформізму.
63. Становлення особистості в групі. Етапи входження особистості в групу.
64. Психологічні механізми включення особистості в соціум.
65. Прикладна соціальна психологія: предмет та його виявлення.

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. *Ануфрієва Н.М.* Соціальна психологія: навч.- метод. посіб. / Н.М. Ануфрієва, Т.М.Зелінська, Н.О.Єрмакова – К.: Каравелла, 2009. – 216 с.
2. *Власова О.І.* Соціальна психологія організацій і управління. Підручник / О.І. Власова – К.: ТОВ «Кондор», 2010. – 398с.
3. *Волянська О.В.* Соціальна психологія: Навч. посіб. / О.В. Волянська, А.М. Ніколаєвська – К.: «Знання», 2008. – 275с.
4. *Москаленко В.В.* Соціальна психологія: Підруч. для вузів / В.В. Москаленко – К.: Центр учбової літератури, 2005. – 624с.
5. *Орбан-Лембрик Л.Е.* Соціальна психологія: Навч. Посіб. / Л.Е. Орбан-Лембрик – К.: Академвидав, 2005. – 448с.
6. *Циба В.Т.* Соціальна психологія: навч. посіб. / В.Т. Циба, Ю.Ж. Шайгородський. – Полтава, Дивосвіт, 2009. – 335 с.

Допоміжна:

7. *Андреева Г.М. и др.* Зарубежная социальная психология XX столетия: Теоретические подходы: Учеб. пособие / Г.М. Андреева и др.– М.: Аспект-Пресс, 2001. – 288 с.
8. *Андреева Г.М.* Психология социального познания: Учебное пособие для студ. высших уч. завед. – Изд. второе, перераб. и доп. / Г.М. Андреева. – М.: Аспект-Пресс, 2005. – 303 с.
9. *Андреева Г.М.* Социальная психология. Учебник. 5-е изд./ Г.М. Андреева – М.: Аспект-Пресс, 2008. – 363 с.
10. *Андриенко Е.В.* Социальная психология: Учеб. пособ. / Е.В. Андриенко. – К.: ТОВ «Кондор», 2010. – 320 с.
11. *Аронсон Э.* Социальная психология. Психологические законы поведения человека в социуме / Э. Аронсон, Т. Уилсон, Р. Эйкурт. – СПб.: Прайм-Еврознак, 2000. – 558 с.
12. *Аронсон Э.* Общественное животное: Введение в социальную психологию. Учеб. пособ. для вузов / Э. Аронсон – Режим доступа: <http://financepro.ru/style/6220-aronson-je.-obshhestvennoe-zhivotnoe.html>
13. *Атватер И.Я* Вас слушаю: Сокр. пер. с англ. – 2-е изд. / И. Атватер – Режим доступа : <http://financepro.ru/style/13247-ya-vas-slushayu-atvater-i.html>
14. *Белинская Е.П.* Социальная психология личности: Учеб. пособ. для вузов. / Е.П. Белинская, О.А. Тихомандрицкая. – М.: Аспект-Пресс, 2001. – 301 с.
15. *Берн Э.* Игры, в которые играют люди. Психология человеческих взаимоотношений. Пер. с англ. – Режим доступа: http://www.koob.ru/berne_eric/games_people...
16. *Бендес Т.В.* Психология лидерства: Учебн.пособ. / Т.В. Бендес. – СПб.: Издательство «Питер», 2009. – 448 с.
17. *Бэрн Р. и др.* Социальная психология группы: процессы, решения, действия / Р. Бэрн. – СПб.: Питер, 2003. – 272 с.
18. *Бодалев А.А.* Личность и общение. – 2-е изд., перераб. / А.А. Бодалев – Режим доступа: http://www.koob.ru/bodalev/lichnost_i_obshenie

19. *Бодалев А.А.* Восприятие и понимание человека человеком. – http://www.bodaley/peraption_and_understanding
20. *Введение в практическую социальную психологию: Учеб. Пособие / Под ред. Ю.М. Жукова, Л.А. Петровской, О.В. Соловьёвой.* – Режим доступа: <http://window.edu.ru/resource/279/42279/files/index.html>
21. *Власова О.І.* Соціальна психологія організації і управління. Підручник / О.І. Власова, Ю.В. Никоненко – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 398 с.
22. *Головаха Е.И.* Психология человеческого взаимопонимания / Е.И. Головаха, Н.В.Панина. – Режим доступа : http://www.koob.ru/golovakha/psych_understanding
23. *Грушин Б.А.* Массовое сознание: Опыт определения и проблемы исследования / Б.А. Грушин. – Режим доступа: <http://www.twirpx.com/file/357416/>
24. *Еникеев М.И.* Общая и социальная психология / М.И. Еникеев. – http://www.koob.ru/enikeev_m_i/
25. *Зимбардо Ф.* Социальное влияние / Ф. Зимбардо, М. Ляйппе. – СПб.: Питер, 2001. – 448 с.
26. *Казмиренко В.П.* Социальная психология организаций: Монография / В.П.Казмиренко – Режим доступа: <http://www.twirpx.com/file/142908/>
27. *Карнеги Дейл.* Как завоёвывать друзей и оказывать влияние на людей – http://www.books.ru/authors/Karnegi_deil/Karnegi_1...
28. *Кисова В.* Практикум по социальной психологии / В. Кисова. – СПб.: Речь, 2006. – 352с.
29. *Корольчук М.С.* Соціально-психологічне забезпечення діяльності в звичайних та екстремальних умовах: Навч. посібник / М.С. Корольчук, В.М. Крайнюк – К.: Ніка-Центр, 2009. – 580с.
30. *Кричевский Я.Л.* Социальная психология малой группы / Я.Л. Кричевский. – М.: Альфа-Пресс, 2006. – 416 с.
31. *Крысько В.Г.* Социальная психология: Учебн. для вузов / В.Г. Крысько – М.: Владос- Пресс, 2007. – 448 с.
32. *Крысько В.Г.* Словарь-справочник по социальной психологии / В.Г. Крысько. – СПб.: Питер, 2003. – 416 с.
33. *Лебон Г.* Психология народов и масс / Г. Лебон. –М.: АСТ, 2000. – 320 с. – Режим доступа : http://www.koob.ru/le_bon/psychology_of_people_and_mass
34. *Лубовский В.* Социальная психология. Учебное пособие. 5-е изд. / В.Лубовский. – М.: Академия, Издательский центр, 2007. – 464с.
35. *Майерс Д.* Социальная психология. Интенсивный курс, 4-е изд. / Д. Майерс. – СПб.: Прайм- Еврознак, 2007. – 510с.
36. *Методология и методы социальной психологии / Под ред. Е.В. Шороховой* – Режим доступа: <http://www.piter-press.ru/attachment.php?barcode=978546901027&at=exc&n=0>
37. *Милграм С.* Эксперимент в социальной психологии – 3-е изд. С. Милграм. – СПб.: Питер, 2003. – 335 с.
38. *Морено Дж.* Социометрия. Экспериментальный метод и наука об обществе / Дж. Морено. – М.: Академический проект, 2004. – 320 с.
39. *Москаленко В.В.* Психологія соціального впливу: Навч. посіб. / В.В. Москаленко. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 446 с.

40. *Московичи С.* Век толп. Исторический трактат по психологии масс. / Пер. с фр. / С. Московичи – Режим доступа: <http://do.gendocs.ru/docs/index-46283.html?page=3>
41. *Назаретян А.П.* Психология стихийного массового поведения. Лекции /А.П.Назаретян. – М.: ПЭР СЭ, 2001. – 112 с.
42. *Назаретян А.П.* Психология стихийного массового поведения / А.П. Назаретян – М.: Академия, 2005. – 136 с.
43. *Немов Р.* Социальная психология. Краткий курс / Р. Немов. – СПб.: Питер, 2008. – 208 с.
44. *Ниренберг Дж.* Прочтите человека как открытую книгу / Дж. Ниренберг. – Мн.: Попурри, 2008. – 272 с.
45. *Ольшанский Д.Е.* Психология масс / Д.Е. Ольшанский. – СПб.: Издательство «Питер», 2001. – 368 с.
46. *Пиз А.* Язык разговора / А. Пиз. – Режим доступа: – http://www.books.ru/authors/allon-piz/arik-raz_347_347/html.
47. *Психология социальной работы: Учебное пособие* / Под ред. Н.А. Гулиной – СПб.: Питер, 2004. – 351 с.
48. *Психология влияния. Хрестоматия.* Сост. Морозов А.В., Харьков, Изд. Гуманитарный центр, 2009. – 560 с.
49. *Разум С.И.* Психология социализации и социальной адаптации человека / С.И. Разум. – СПб.: Речь, 2008. – 365 с.
50. *Рогов Е.* Психология группы. Учеб. пособ. / Е. Рогов.– М.: Владос, 2007. – 430 с.
51. *Социальная психология: Словарь* / Под ред. М.Ю. Кондратьева. – М.: ПЕРСЭ, 2006. – 176с.
52. *Социальная психология личности в вопросах и ответах: Учеб. пособ. для вузов* / Под ред. В.А. Лабунского – М.: Гардарики, 2001. – 397 с.
53. *Социальная психология: Учеб. пособ. для вузов* / Под ред. А.Н. Сухова, А.А. Деркача – М.: Академия, 2001. – 600 с.
54. *Сухов А.* Социальная психология. 5-е изд. / А. Сухов. – М.: Академия, Издательский центр, 2007. – 240 с.
55. *Таранов П.* Приёмы влияния на людей / П.Таранов. – М.: Изд-во ФАИР, 2011. – 608 с.
56. *Татенко В.* Соціальна психологія впливу. Монографія / В. Татенко. – К.: Міленіум, 2008. – 216 с.
57. *Титова Н.* Социальная психология. Учеб.пособ. для вузов / Н. Титова. – М.: МПСИ, 2007. – 248 с.
58. *Фрейд З.* Массовая психология и анализ человеческого «Я» - <http://www.books.ru/authors/zigmund-freid/mass>.

ЗМІСТ

1. Опис навчальної дисципліни	3
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	4
3. Програма навчальної дисципліни	6
4. Структура навчальної дисципліни	13
5. Теми семінарських занять	14
6. Самостійна робота	15
7. Індивідуальні навчально-дослідні завдання	19
8. Методи навчання	22
9. Методи контролю	23
10. Розподіл балів, які отримують студенти	24
11. Методичне забезпечення	24
12. Орієнтовний перелік питань до підсумкового контролю знань	25
13. Рекомендована література	27

Навчально-методичне видання

Смирнова Олена Павлівна

**Робоча програма нормативної навчальної дисципліни
«Соціальна психологія»**

Відповідальний за випуск Л.М. Завиніченко
Комп'ютерний набір О.П. Смирнова

Підписано до друку 25.10.2017 р. Формат 60×84/16. Папір офсетний.

Друк ротатійний трафаретний. Ум. друк. арк. 1,5.

Наклад 10 прим. Зам. № _____

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготовників і розповсюджувачів видавничої продукції.

Серія ДК №1805 від 25.05.2004.

Інститут підготовки кадрів
державної служби зайнятості України (ІПК ДСЗУ)
03038, Київ – 38, вул. Нововокзальна 17.
Тел./факс (044) 536-14-85